

**Pozměňovací návrh k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č.
273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a
některé další zákony**

Sněmovní tisk 642

*Vypuštění možnosti využití informací zpravodajských služeb k provedení důkazu
v trestním řízení*

Předkládá Dominik Feri

Změny:

- 1) V ČÁSTI DRUHÉ čl. II se bod 4 zrušuje.
- 2) V ČÁSTI PÁTÉ čl. V se bod 1 zrušuje.
- 3) Ostatní body se přečíslojí.

Odůvodnění:

Navrhované znění ustanovení § 89 odst. 3 a 4 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) obsažené v Části druhé čl. II novelizačním bodu zní:

„(3) Informace získaná zpravodajskými službami podle zákonů upravujících jejich činnost na základě použití zpravodajské techniky spočívající ve vyhledávání, otevírání, zkoumání nebo vyhodnocování dopravovaných zásilek, v odposlouchávání nebo zaznamenávání telekomunikačního, radiokomunikačního a jiného obdobného provozu, ve zjišťování údajů o telekomunikačním, radiokomunikačním a jiném obdobném provozu nebo v pořizování obrazových, zvukových nebo jiných záznamů může sloužit jako důkaz, jen pokud

a) je vedeno trestní řízení pro

- 1. zvláště závažný zločin uvedený v hlavě IX nebo hlavě XIII zvláštní části trestního zákoníku,*
- 2. zvláště závažný zločin, jehož znakem skutkové podstaty je úmysl umožnit nebo usnadnit spáchání teroristického trestného činu, trestného činu účasti na teroristické skupině (§ 312a trestního zákoníku), financování terorismu (§ 312d trestního zákoníku), podpory a propagace terorismu podle § 312e odst. 3 trestního zákoníku nebo vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f trestního zákoníku), nebo*
- 3. trestný čin vyzvědačství (§ 316 trestního zákoníku) a*

b) jde o informaci, jejíž získání jiným způsobem by bylo neúčinné nebo podstatně ztížené.

(4) S informací uvedenou v odstavci 3 nakládá orgán činný v trestním řízení od okamžiku předání podle její povahy obdobně jako s informací získanou podle ustanovení tohoto zákona o zadržení a otevření zásilek, jejich záměně a sledování, odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, zjišťování údajů o telekomunikačním provozu nebo sledování osob a věcí.“.

Navrhuji tyto dva do trestního řádu nově včleněné odstavce vypustit a v souvislosti s nimi i novelizační bod 1 Části páté čl. V.

Skutečnosti tvrzené v obecné a zvláštní části důvodové zprávy předmětného návrhu zákona dávají usuzovat v zásadě na dva možné důvody, proč byla shora uvedená ustanovení postoupena sněmovně ke schválení.

Prvním důvodem může být absence efektivních nástrojů v rukou policie pro boj s terorismem. Pro přijetí takové teze by ovšem vláda musela předložit přesvědčivé argumenty, což se doposud nestalo. Z objektivního hlediska rovněž Česká republika v současné době nečelí

tak závažným hrozbám, aby tím byl odůvodněn takto nesmírně citlivý zásah do soukromí občanů.

Druhým důvod pak může představovat zájem vlády na těsnějším sepejetí činnosti zpravodajských služeb s trestním řízením, a to ať již z obecných (preventivních) popudů či naopak z popudů zcela konkrétních.

Oba z výše uvedených důvodů ve mně vyvolávají neklid, ať již jde o domnělý stav, kdy se nepodávají účelné prostředky boje s terorismem či vládu, jež se snaží koncentrovat moc povstávající z činnosti policie a zpravodajských služeb.

Podstatou vládního návrhu v této novelizační části je prolomit dosavadní bariéru využitelnosti informací získaných zpravodajskými službami (k tomu níže) k provedení důkazu v trestním řízení. Pramenem informací získaných BIS jsou ustanovení § 8 odst. 1 písm. a) až c) zákona č. 154/1996 Sb., o Bezpečnosti informační službě (v případě VZ pak totožná ustanovení v zákoně č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství). Bariéra využitelnost takových informací v trestním řízení byla explicitně stanovena nálezem Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3038/07 ze dne 29. 2. 2008. V tomto nálezu ÚS uzavřel:

„Bylo by popřením principů právního státu, pokud by bylo možné záruky ústavnosti trestního řízení eliminovat (obejít) aplikací zákonů o zpravodajských službách. Ústřední hodnotou naší obnovené ústavnosti je jednotlivec nadaný základními právy a svobodami. Veřejný zájem (jakkoli cenný), uplatňovaný obcházením trestního řádu, by mohl posloužit k faktickému popření těchto hodnot. (...) Použití zpravodajského odposlechu v trestním řízení jako důkazu viny nepředvídá ani trestní řád a ani zákon o Vojenském obranném zpravodajství.“

„Ústavní soud nepovažuje zákonodárcem dodržovanou diferencí mezi účely legitimujícími narušení soukromí za náhodnou či za důsledek opomenutí. Naopak. Spatřuje v ní záměr, jehož cílem je ochrana proti nebezpečné koncentraci moci (scientia potentia est - informace mají mocenský potenciál) a vytvoření pojistky proti jejímu zneužití [srov. i část pátou nálezu sp. zn. Pl. ÚS 7/02 ze dne 18. 6. 2002 (N 78/26 SbNU 273; 349/2002 Sb.)]. Dělná spolupráce jednotlivých složek veřejné moci je jistě žádoucí. Jsou však sféry, kde je z hlediska ochrany ústavních hodnot nutno trvat na co možná nejprísnějším oddělení.“

„Vojenské zpravodajství vykročilo z mezí zákona (čl. 2 odst. 2 Listiny), když orgánům činným v trestním řízení poskytlo vysoce konkretizovaný rozsáhlý soubor informací. Zpravodajské služby jsou ve vztahu k trestnímu řízení zákonem o zpravodajských službách České republiky (§ 8 odst. 3 viz výše bod 24) zmocněny maximálně k poskytnutí povšechných informací operativního charakteru. Osobní integrita stěžovatelky, garantovaná čl. 13 Listiny, proto byla porušena již tím, že ředitel Vojenského zpravodajství poskytl konkrétní záznamy odposlechů orgánům činným v trestním řízení, neboť zákon tento způsob nakládání s informacemi získanými omezením jejího základního práva nepředvídal.“

Ústavní soud tedy poukázal na absentující zákonné zmocnění pro užití zpravodajských informací v trestním řízení, na což vláda v předloženém návrhu zákona reaguje jeho zakotvením. Rozhodnutí Ústavního soudu však nelze vnímat izolovaně, neboť se v odůvodnění nálezu vyjádřil i k použití zpravodajských informací v trestním řízení ve vztahu k terorismu, kdy zdůrazňuje nutnost bezprostřednosti hrozby:

„Ústavní soud zde považuje za vhodné podotknout, že si je plně vědom, že terorismus [zmíněný Ministerstvem vnitra ve stanovisku citovaném výše v bodu 8.e)] představuje vážnou hrozbu, avšak v projednávané věci nečelila Česká republika bezprostřední hrozbě, kvůli níž by snad bylo nutné široce prolomit ústavní garanci základních práv za účelem ochrany jiných statků. Ústavně aprobovatelný účel trestního řízení nemůže být oporou pro zákonem nepředvídaný způsob získávání, shromažďování a nakládání s informacemi.“

Domnívám se, že hledisko bezprostřednosti hrozby odůvodňující významný zásah do práv garantovaných Listinou, by mělo být zohledňováno nejen za stavu, kdy zákonné zmocnění neexistuje, ale obecně, bez výjimek a za všech okolností. Nelze si představit situaci, kdy zákonodárce aprobuje využívání informací zpravodajských služeb v trestním řízení a tím by měla ex lege pominout otázka zda nastaly tak závažné okolnosti, za nichž je využití zpravodajských informací odůvodnitelné.

Již dnes se z účinné úpravy podává způsob, jakým mohou zpravodajské služby informovat policii s ohledem na jimi zprostředkované informace. Ministerstvo se vůbec nevypořádalo v důvodové zprávě s tím, proč by měl být současný postup podle § 8 odst. 3 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách nedostatečný. Tento způsob informování

policie o zjištěních a následný postup policie podle trestního řádu představuje sám o sobě zásah do soukromí občanů. Z tohoto důvodu trestní řád stanovuje přísné a formalizované podmínky pro nařízení odposlechu či možnosti přezkumu zákonnosti. Postup u zpravodajských služeb při získávání informací na základě použití zpravodajské techniky je oproti tomu rozvolněnější.

Shrnuji tedy, že případná změna vládou naznačeným směrem je možná, ale její provedení musí být sdostatek a přesvědčivě odůvodněno. Tato námitka byla již v dřívějších fázích legislativního procesu vznesena, přesto se s ní ministerstvo nevypořádalo, a proto je nutné další zásah do Listinou garantovaného práva ve jménu boje s terorismem (pod nějž umná vláda zvládne skrýt cokoliv) odmítnout.